

Підготовка студентської молоді до подружнього життя: гендерний аспект

Впродовж останніх десятиліть сім'я як суспільний інститут зазнає значних змін. Останні зумовлені високою загальною динамікою соціальних процесів, ціннісних орієнтацій, зміною уявлень щодо взаємин між чоловіком і жінкою та поколіннями, про гендерні ролі чоловіка і жінки в сучасному суспільстві [1].

Гендерна теорія – це сучасний високо-технологічний інструмент пошуку паритетних і збалансованих міжстатевих відносин на основі глибокого аналізу та переосмислення історії, культури, громадського і приватного життя. Слово «гендер» походить від англійського слова *gender*, що означає рід. Це поняття було введено психологом Р.Столлером у 1968р. Гендер - це своєрідний результат соціалізації людини у суспільстві відповідно до її статевої належності. «Сексуально-гендерне» поле виникає у пренатальному періоді. У ранньому віці дитина ідентифікує себе з чоловічим або жіночим початком опосередковано: через гру, одяг і безпосередньо: вибір друзів, наслідування поведінки батьків, пізніше, по мірі дорослішання, - вона отримує відповідно до віку певні обов'язки в родині.

Відчуття належності до визначеного гендеру виховується все життя, протягом якого люди засвоюють ті поведінкові нормативи, які будуть їх характеризувати як «чоловіка і жінку».

Гендерний підхід ґрунтується на ідеї про те, що важливим є не біологічні або фізичні відмінності між чоловіками і жінками, а те соціальне значення, яке суспільство надає цим відмінностям [7].

Студентська сім'я – достатньо складний і ще мало вивчений об'єкт дослідження. Під студентською сім'єю розуміють таку сім'ю, в якій обоє із подружжя – студенти вищого навчального закладу, тобто гомогенна (однорідна) по соціальному положенню чоловіка і дружини [2].

Більшість проблем сучасної студентської сім'ї виникають тому, що молоді люди не мають чіткого уявлення про функції сім'ї, роль сім'ї в сучасному суспільстві і, головне - не знають характерних особливостей подружньої адаптації.

Українським інститутом соціологічних досліджень проводились соціологічні дослідження «Сім'я і шлюб очима молодих», «Молода сім'я України», «Сільська родина України». Результати цих досліджень дають можливість побачити в якій мірі молоді люди готові до подружнього життя. Наприклад, характер взаємин між подружжям значною мірою визначився уявленням стосовно лідерства в сім'ї. Їх неузгодженість між чоловіком і дружиною є одним із найбільш конфліктуючих чинників і свідчить про низький рівень їх готовності до сімейного життя. Під час опитування з'ясувалося, що як чоловіча так і жіноча статі переконані, що лідером у сім'ї повинен бути чоловік. Близько третини відповіли, що сімейні ролі необхідно розподіляти рівномірно

[8]. Гендерні стереотипи спрацьовують і показують погляди суспільства на роль чоловіка в сім'ї. Гендерні стереотипи – це наше розуміння чоловічої та жіночої традиційної гендерної ролі.

Період подружньої адаптації є найбільш важким у формуванні сім'ї і відповідальним за наступне її існування. Тому так гостро стоїть питання про спеціальну підготовку молоді до шлюбу і виконанню подружніх обов'язків. У педагогічних ВУЗах України з цією метою в навчальні програми введено вивчення наукової дисципліни «Етика і психологія сімейного життя». Сімейна політика всіх цивілізованих країн своєю пріоритетною задачею вважає укріплення інституту сім'ї. Молодим людям необхідно знати не тільки етику і психологію сімейного життя, а і педагогіку подружнього життя, родинну педагогіку, основи теорії гендеру.

Багаточисленні дослідження соціологів, психологів, педагогів констатують той факт, що стабільна сім'я може бути створена при конкретній готовності молодих людей до сімейного життя [4;5;6]. Поняття «готовність до сімейного життя» включає в себе соціально-моральну, мотиваційну, психологічну і педагогічну готовність.

Соціально-моральна готовність до сімейного життя передбачає громадянську зрілість (вік, середню освіту, професію, рівень моральної свідомості), економічну самостійність, здоров'я.

Мотиваційна готовність до сімейного життя включає в себе кохання як мотив створення сім'ї, готовність до самостійності, почуття відповідальності за створення сім'ю, готовність до народження і виховання дітей. Психологічна готовність до створення сім'ї – це наявність розвинутих навичок спілкування з людьми, єдність чи схожість поглядів на світ і сімейне життя, вміння створювати здоровий психологічний клімат в сім'ї, стійкість характеру і почуттів, розвинутих вольових якостей особистості.

Від атмосфери сім'ї, в якій вирости майбутні наречені, залежить в основному і те, як складається доля їх майбутньої сім'ї чи буде вона благополучною чи навпаки, зіткнеться з проблемами і труднощами і розпадеться.

У попередженні і переборенні сімейних конфліктів дуже багато залежить від: мистецтва спілкування в сім'ях, із яких вийшло майбутнє подружжя; який «досвід» має кожен з них щодо зняття назріваючого сімейного конфлікту. Молоді сім'ї в основному, наслідують зразки сімейного життя батьків. Батьки, чиє сімейне життя склалося благополучно, дають дітям наочний і переконливий приклад, як потрібно будувати сумісне життя чоловіка і жінки. Значення особистого прикладу батьків та як формувались гендерні ролі хлопчика і дівчинки в їх батьківських сім'ях для майбутнього сімейного життя молодої сім'ї дуже велике. Багато чого вони переносять традиційно в свою сім'ю, але молодь прагне до нового, власного розуміння і поглядів на шлюб.

Студентська сім'я живе сьогодні в дуже складних матеріальних і житлових умовах. Не кожен ВУЗ може забезпечити всіх бажаючих студентських сімей житлом, бюджет студентської сім'ї не дозволяє їм обійтися без додаткового заробітку або допомоги батьків. Допомога батьків і втручання до молодих повинно відбуватися в розумних межах. Сумісне проживання з батьками заважає набуттю у молодих людей таких якостей особистості як відповідальність за свою сім'ю, самостійність у вирішенні проблем. Якщо ці якості не були сформовані в

дошлюбний період життя молодшої людини, то поява їх у шлюбі дуже проблематична [3]. Таке положення не сприятиме формуванню гендерної рівності і відповідальності за добробут сім'ї.

Педагогічна готовність до створення сім'ї включає в себе педагогічну грамотність, господарсько-економічні уміння і навички, сексуальну вихованість.

Педагогічна грамотність молодих людей, які почали сімейне життя, передбачає знання закономірностей розвитку дітей і особливості їх виховання. Під господарсько-економічними уміннями і навичками розуміють уміння планувати, розподіляти і притримуватися сімейного бюджету, організовувати щоденне буття, дозвілля, створювати затишок в сім'ї.

Сексуальна вихованість передбачає засвоєння необхідних знань про інтимні сторони життя людини, правильні погляди на взаємовідносини між чоловіком і жінкою. Все це є підґрунтям гендерної культури. Під гендерною культурою розуміємо сукупність статево-рольових цінностей у суспільних сферах буття та відповідних до потреб, інтересів, форм діяльності, обумовлених суспільним устроєм та пов'язаними з ним інституціями.

Таким чином, приходимо до висновку. Студентська сім'я – особливий вид молодшої сім'ї. Молодих людей необхідно готувати до сумісного сімейного життя, руйнуючи гендерні стереотипи. Необхідно підвищувати гендерну культуру і підготовленість молодих людей до шлюбу.

Використана література

1. Гендер: реалії та перспективи в українському суспільстві: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / Відп. ред. К.М.Левківський.- К., 2004.
2. Ковалев С.В. Психология современной семьи: Информац.- метод. матер. к курсу «Этика и психология семейной жизни» : Кн. для учителя.- М.: Просвещение, 1988.- 208с.
3. Кочетов А.И. Начала семейной жизни.- Мн.: Полымя, 1987 – 224с.
4. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник.- К.: «К.І.С.», 2004.- 536с.

Махній М.М.,

старший викладач Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка

Гендерно-культурні стереотипи тілесного іміджу

Кожна культура має та репродукує власний норматив тілесності. Це своєрідне нормальне тіло, котре охоплює широкий діапазон різноманітних соматичних якостей та особливостей, належність до якого робить людину в її індивідуалізованих ознаках тілесно нормальною. В межах тілесного нормативу тіло може бути кращим чи гіршим, дужим чи досить слабким, тим, що має істотні вади або позбавлене їх, – але у будь-якому разі воно визнається за нормальне тіло: прийнятне як для самої особи, так і для її оточення.